

Förordning om europeisk företagsstatistik

Finansdepartementet

2017-04-12

Dokumentbeteckning

KOM (2017) 114

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeisk företagsstatistik, om ändring av förordning (EG) nr 184/2005 och om upphävande av tio rättsakter på området företagsstatistik

Sammanfattning

Förslaget innebär att det inrättas en gemensam rättslig ram för att säkerställa enhetlighet i den europeiska företagsstatistiken. Förslaget upphäver tio rättsakter som omfattar konjunktur- och strukturstatistik över företag samt statistik över produktion, internationell handel med varor och tjänster (inom och utanför unionen), utländska dotterbolag, forskning och utveckling, innovation, IKT-användning och e-handel.

Regeringen är positiv till kommissionens intentioner att samordna den europeiska företagsstatistiken och minska företagens uppgiftslämnarbörda, men är tveksam till delar av förslaget och har invändningar mot andra delar av förslaget.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Det finns ett ökat behov av statistik om företag, för beslutsfattande och andra ändamål. Det behövs också en flexiblare strategi för den europeiska företagsstatistiken, så att det finns utrymme för att göra anpassningar till utvecklingen inom metodik och snabbt bemöta nya och berättigade behov bland dataanvändarna som uppstår till följd av den föränderliga ekonomiska miljön och det alltmer globaliserade och komplexa företagslandskapet.

Samtidigt bör den administrativa bördan för små och medelstora företag begränsas som mycket som möjligt, och andra datakällor än undersökningar bör användas i möjligaste mån.

2016/17:FPM8383

Kommissionen presenterade sitt förslag den 6 mars 2017.

1.2 Förslagets innehåll

Kapitel I Allmänna bestämmelser

I förordningen fastställs en gemensam rättslig ram för

(a) utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik som är knuten till företagets struktur, ekonomiska verksamhet och ekonomiska resultat, samt internationella transaktioner och forsknings- och utvecklingsverksamhet som rör unionens ekonomi,

(b) det europeiska nätverket för nationella företagsstatistikregister och EuroGroups-registret.

Kapitel II Datakällor

De nationella statistikmyndigheterna får använda följande datakällor för att ta fram den statistik och de nationella företagsstatistikregister som krävs enligt denna förordning:

- (a) Undersökningar.
- (b) Administrativa register, inklusive information från skatte- och tullmyndigheter.
- (c) Utbytta mikrodata.
- (d) Andra relevanta informationskällor.

Kapitel III Företagsstatistik

Den europeiska företagsstatistiken ska omfatta följande ämnesområden:

- (a) Konjunkturstatistik över företag.
- (b) Företagsstatistik på landsnivå.
- (c) Regional företagsstatistik.
- (d) Statistik om internationell verksamhet.

Ämnesområdena ska omfatta ett eller flera av följande ämnen som beskrivs närmare i bilaga I:

- (a) Företagspopulation.
- (b) Globala värdekedjor.
- (c) IKT-användning och e-handel.
- (d) Innovation.
- (e) Internationell handel med varor.
- (f) Internationell handel med tjänster.
- (g) Investeringar.
- (h) Arbetskraftsinsatser.
- (i) Prestationer och resultat.

- (j) Tillstånd.
- (k) Priser.
- (l) Inköp.
- (m) Forsknings- och utvecklingsinsatser.

För de specifika ämnen som finns förtecknade i bilaga I ska medlemsstaterna sammanställa data som rör varje specifikt ämne. Kommissionen ska ges befogenhet att anta genomförandeakter med avseende på att närmare ange följande element i de data som ska överföras enligt denna förordning, deras tekniska definitioner och förenklingar:

- (a) Variabler.
- (b) Statistisk enhet.
- (c) Måttenhet.
- (d) Referensperiod.
- (e) Statistisk population.
- (f) Klassificeringar.
- (g) Frivillig överföring av enskilda dataposter.
- (h) Användning av approximationer och kvalitetskrav.
- (i) Tidsfrist för dataöverföring.
- (j) Första referensperiod.
- (k) Viktning och ändring av basår för ämnesområdet ”Konjunkturstatistik över företag”.
- (l) Tekniska specifikationer för ämnet ”Internationell handel med varor”.

Kapitel IV Företagsregister

Kommissionen (Eurostat) ska upprätta EuroGroups-registret över multinationella företagsgrupper för statistiska ändamål på unionsnivå.

Medlemsstaterna ska på nationell nivå upprätta ett eller flera harmoniserade nationella företagsstatistikregister.

Medlemsstaterna och kommissionen (Eurostat) ska utbyta data med avseende på det europeiska nätverket för företagsstatistikregister.

Konfidentiella uppgifter ska utbytas mellan

- (a) medlemsstaterna,
- (b) kommissionen (Eurostat) och medlemsstaterna, och
- (c) kommissionen (Eurostat) och centralbankerna.

Överföring av konfidentiella uppgifter mellan nationella statistikmyndigheter och kommissionen (Eurostat) ska ske i den utsträckning det är nödvändigt för framställningen av europeisk statistik. All överföring därutöver ska uttryckligen godkännas av den nationella myndighet som samlat in uppgifterna.

Kapitel V Utbyte av konfidentiella uppgifter för statistik över varuhandeln inom unionen

Utbyte mellan medlemsstater av konfidentiella uppgifter om varuexport inom unionen ska ske, uteslutande för statistiska ändamål, mellan de nationella statistikmyndigheter som deltar i utveckling, framställning och spridning av statistik över varuhandeln inom unionen.

Den nationella statistikmyndigheten i den exporterande medlemsstaten ska till den nationella statistikmyndigheten i den importerande medlemsstaten lämna de statistiska uppgifter om sin varuexport inom unionen till den medlemsstaten.

De statistiska uppgifter som ska utbytas ska bestå av

- (a) mikrodata som samlats in genom undersökningar,
- (b) data om specifika varor eller förflyttningar som sammanställts med hjälp av andra datakällor än undersökningar, och
- (c) data som sammanställts med hjälp av uppgifter i tulldeklarationer.

De mikrodata som samlats in genom undersökningar ska innehålla följande statistiska dataelement:

- (a) Det individuella identifieringsnummer som har tilldelats partneroperatören i den importerande medlemsstaten, i enlighet med artikel 214 i direktiv 2006/112/EG.
- (b) Referensperiod.
- (c) Flöde.
- (d) Vara.
- (e) Partnermedlemsstat.
- (f) Ursprungsland.
- (g) Varornas värde.
- (h) Varornas kvalitet.
- (i) Transaktionstyp.

Den importerande medlemsstatens nationella statistikmyndighet får vid sammanställningen av statistik över import inom unionen använda mikrodata om export som omfattas av sekretess. Om den importerande medlemsstatens nationella statistikmyndighet använder mikrodata om export som omfattas av sekretess ska den säkerställa att spridningen av statistik om import inom unionen, av den importerande medlemsstatens nationella statistikmyndighet, respekterar den statistiska konfidentialitet som den exporterande medlemsstatens nationella statistikmyndighet har begärt.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta genomförandeakter i syfte att säkerställa skydd av de konfidentiella uppgifter som utbyts.

Forskare som gör statistiska analyser i vetenskapligt syfte får beviljas tillgång till konfidentiella uppgifter i enlighet med artikel 23 i förordning (EG) nr 223/2009. För detta krävs ett godkännande från den nationella statistikmyndigheten i den exporterande medlemsstat som tillhandahållit uppgifterna.

Kapitel VI Kvalitet, överföring och spridning

Medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa kvaliteten på den europeiska företagsstatistik som överförs och på de nationella företagstatistikregistren och EuroGroups-registret.

Medlemsstaterna ska till kommissionen (Eurostat) lämna de data och metadata som krävs enligt denna förordning i enlighet med standarder för utbyte av data och metadata.

De nationella statistikmyndigheterna ska på importörens eller exportörens begäran besluta huruvida statistiska sammanställningar som kan göra det möjligt att identifiera den aktuella importören eller exportören ska spridas, eller om de statistiska sammanställningarna ska justeras så att spridningen inte bryter mot den statistiska konfidentialiteten.

Kapitel VII Pilotstudier och finansiering

Om kommissionen (Eurostat) identifierar ett behov av betydande nya datakrav eller förbättringar av de datauppsättningar som omfattas av denna förordning, får den inleda pilotstudier som medlemsstaterna genomför frivilligt före varje ny insamling av data.

För genomförandet av denna förordning får unionen ge ekonomiskt stöd till de nationella statistikbyråer och andra nationella myndigheter som anges i den förteckning som upprättas i enlighet med förordning (EG) nr 223/2009.

Kapitel VIII Slutbestämmelser

Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen tills vidare. Delegering av befogenhet att anta delegerade akter får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet.

Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016.

Kommissionen ska biträdas av kommittén för det europeiska statistiksystemet.

Om tillämpningen av denna förordning på en medlemsstats nationella statistiksystem skulle kräva betydande anpassningar får kommissionen bevilja undantag från tillämpningen av den i högst tre år, förutsatt att undantagen varken försvårar jämförbarheten mellan medlemsstaternas data eller beräkningen av de aktuella och representativa europeiska aggregat som krävs.

Denna förordning ska tillämpas från och med den 1 januari 2019. Kapitel V (Utbyte av konfidentiella uppgifter för statistik över varuhandeln inom unionen) ska dock tillämpas från och med den 1 januari 2020.

Gällande svenska regler är lagen (2001:99) om den officiella statistiken, förordningen (2001:100) om den officiella statistiken, offentlighets- och sekretesslag (2009:400) och offentlighets- och sekretessförordning (2009:641). Förslaget väntas inte innebära någon förändring i det svenska regelverket.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Budgetkonsekvenserna av förslaget har, enligt kommissionen, en obegränsad varaktighet, med en startperiod på tre år, 2019–2021. Endast åren i den gällande fleråriga budgetramen har beaktats i finansieringsöversikten för rättsakten. Fortsatt finansiering kommer att ske på villkor att en överenskommelse nås om nästa fleråriga budgetram och att de särskilda program från vilka finansieringen tas fortsätter att löpa. För åren 2019 och 2020 kommer finansieringen att tas från de befintliga anslagen för programmen, inklusive 19,5 miljoner euro från förlängningen av programmet för europeisk statistik till 2019 och 2020. Ingen ytterligare finansiering krävs. De sammanlagda anslagen för 2019 och 2020 beräknas uppgå till 46,453 miljoner euro. De detaljerade budgetkonsekvenserna anges i finansieringsöversikten.

Förslaget beräknas medföra investeringskostnader och ökade kostnader för löpande produktion vid bl.a. Statistiska centralbyrån (SCB). Likaså kan ökade kostnader uppstå till följd av att SCB övergångsvis, av kvalitetskäl, tvingas fortsätta insamlingen av importstatistik samtidigt som ett system för utbyte av mikrodata etableras. Ökade utgifter till följd av förslaget på statsbudgeten och EU-budgeten ska finansieras genom omprioriteringar inom ram för beslutad budget och utgiftstaken ska respekteras.

Kommissionens konsekvensbedömning visade två faktorer som skapar problem, en minskad relevans och anpassningsbarhet hos den europeiska företagsstatistiken och en rättslig splittring inom företagsstatistiken.

För att åtgärda dessa faktorer bedömdes tre alternativ, alternativ A (referensscenario – ingen förändring av EU:s politik), alternativ B (genomförande av rättsliga åtgärder endast på vissa företagsstatistiska områden, inklusive alternativ för att modernisera Intrastat) och alternativ C (modernisering av företagsstatistiken inom en integrerad ram, med en blandning av olika åtgärder, inklusive alternativ för att modernisera Intrastat).

Alternativ A verkar, enligt kommissionen, inte vara godtagbart, eftersom beslutsfattarna och uppgiftsanvändarna skulle bli allt mer missnöjda med de data som publiceras och börja använda andra datakällor.

Alternativ B innebär att man moderniserar det nuvarande systemet för europeisk företagsstatistik i viss utsträckning, särskilt när det gäller att uppdatera uppgiftsframställningen och utdata för beslutsfattare och andra

användare. Det gäller även moderniseringen av Intrastat-systemet vilket skulle minska belastningen på uppgiftslämnarna. Alternativet skulle dock innebära att en rad av de nuvarande bristerna inte åtgärdas. Om man behåller tio separata rättsakter för företagsstatistiken skulle det för det första innebära att det krävs större ansträngningar för att minska inkonsekvenser och för att bevara samstämmigheten hos de uppgifter och indikatorer som man i framtiden framställer för användarnas behov, och det skulle också krävas en stor arbetsinsats för att hantera och uppdatera rättsakterna. De förbättringsåtgärder som föreslås inom det här alternativet skulle inte innebära någon verklig ökning av smidigheten och anpassningsbarheten till beslutsfattaress och andra användares föränderliga behov.

Alternativ C är det mest avancerade och framåtblickande eftersom det innebär att systemet för europeisk företagsstatistik moderniseras och framtidsanpassas. Den europeiska företagsstatistiken kommer att ingå i en enda rättslig ram, vilket implicit garanterar mycket större konsekvens inom företagsstatistiken (t.ex. vad gäller ändringar och harmonisering av definitioner). Detta skulle innebära att man kan dra större nytta av hela ESS-systemet och att man samtidigt maximerar det europeiska mervärdet. Gränserna mellan olika statistikområden kommer att bli mindre tydliga eller till och med helt försvinna. Samordningen skulle göra det möjligt att i mycket högre grad uppfylla de politiska behoven, eftersom man kan publicera mer samordnade indikatorer och kombinationer av indikatorer. Det leder också till att systemet blir mycket mer flexibelt, på ett sätt som inte är möjligt med de båda första alternativen. Man kan mycket snabbare anpassa sig till nya politiska behov och integrera dem i ett välfungerande och väl utformat system. I förhållande till alternativ B minimerar man med alternativ C dessutom kostnaderna för ändringarna av den publicerade statistiken och av den underliggande rättsliga ramen, eftersom alla nödvändiga anpassningar kan göras mycket enklare och i en enda omgång. Viktigast är att alternativ C har den på långa vägar största potentialen att minska belastningen på företagen.

Avslutningsvis talar alla dessa fördelar tydligt för alternativ C. Det svarar bäst mot målen för Refit-programmet genom att förenkla, minska den onödiga administrativa bördan och samordna den brokiga och osammanhängande lagstiftning som för närvarande gäller för företagsstatistiken till ett enda rättsligt ramverk.

Nämnden för lagstiftningskontroll yttrade sig positivt om konsekvensbedömningen i mars 2016, men gav följande tre huvudsakliga rekommendationer för att förbättra konsekvensbedömningen.

Nämnden ansåg att de alternativ som först lades fram och analyserades inte var fullständiga, eftersom samrådsprocessen om möjliga underalternativ för moderniseringen av statistik över handeln inom EU fortsätter efter det att konsekvensbedömningen först lämnades in för granskning av nämnden för lagstiftningskontroll. Eurostat uppdaterade förteckningen över föreslagna

Nämnden begärde att analysen av möjliga budgetkonsekvenser för enskilda medlemsstater skulle förstärkas och att man skulle klargöra om vissa av dem skulle ha större svårigheter med genomförandet än andra samt om några åtgärder planerades för att underlätta för dessa medlemsstater. Eurostat lade till ytterligare klargöranden om de länder som påverkas mest av förändringarna. Dessutom gavs ett antal exempel på planerade förenklingar för små länder och på rationaliserings- och moderniseringsmöjligheter som ramförordningen skapar, och som leder till ytterligare besparingsmöjligheter i framtiden. Vidare förklarades det att finansiering är planerad (beroende på tillgängliga budgetmedel) för att utveckla nya datainsamlingar. Nämnden begärde också att analysen av hur den administrativa bördan påverkar uppgiftslämnarna skulle stärkas och ta mer hänsyn till de små och medelstora företagen, och att man skulle ange vilka åtgärder som behöver vidtas för att skydda de små och medelstora företagen mot ökade belastningar. Eurostat klargjorde hur den administrativa bördan påverkar uppgiftslämnarna. Vissa av de ytterligare uppgiftskraven, som svarar mot användarbehov som funnits länge av att övervaka politiska åtgärder som rör småföretagen, skulle faktiskt leda till en ökad börda för de små- och medelstora företagen. Eurostat har gett ett antal exempel för att visa att det på många företagsstatistiska områden finns särskilda åtgärder för att säkerställa att småföretagen skyddas från en orimlig börda och att uppgiftslämnarna skulle göra särskilda ansträngningar för att minska bördan på småföretagen i samband med de nya uppgiftskraven.

Sedan konsekvensbedömningen godkändes har kommissionen, efter yttrandet från kommittén för valuta-, finans- och betalningsbalansstatistik i september 2016, beslutat att undanta utländska direktinvesteringar från ramförordningens tillämpningsområde, eftersom den företagsstatistiska aspekten av utländska direktinvesteringar är mindre tydlig än för statistiken över internationell handel med tjänster, som för närvarande också omfattas av förordningen om betalningsbalansen. Kraven som rör utländska direktinvesteringar kommer därför även i fortsättningen att omfattas av den förordningen. Detta ändrar dock inte slutsatserna i konsekvensbedömningen.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen är positiv till kommissionens intentioner att samordna den europeiska företagsstatistiken och minska företagets uppgiftslämnarbörda.

Regeringen är tveksam till delar av förslagen om ett nätverk för företagsstatistikregister och utbyte av mikrodata.

Regeringen är även tveksam till delar av förslaget som gäller skydd av och tillgång till utbytta konfidentiella uppgifter samt sekretess i fråga om spridning av uppgifter om internationell handel med varor. Det framstår som tveksamt om förslaget i dessa delar är förenligt med offentlighetsprincipen.

Regeringen är också tveksam till att ge kommissionen befogenhet att anta delegerade akter i så stor omfattning som förslaget anger.

Kommissionens befogenhet att anta delegerade akter bör begränsas till en period om fem år.

Kommissionens möjlighet att bevilja tidsbegränsat undantag från tillämpningen av förordningen bör ändras så att möjligheten till undantag underlättas.

Mot bakgrund av Brexit och regeringens ambition att minska EU-budgeten är det angeläget att begränsa förslagets effekter på EU-budgeten och att inte föregripa EU:s nästa fleråriga budgetram.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte tagit ställning till förslaget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har remitterats till Medlingsinstitutet, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Näringslivets regelnämnd, Regelrådet, Riksbanken, Skatteverket, SCB, Tillväxtverket, Trafikanalys och Tullverket. Remissvaren har ännu inte kommit in.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund är artikel 338.1 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Subsidiaritetsprincipen är tillämplig i den mån förslaget inte avser ett område där Europeiska unionen har exklusiv befogenhet. I det europeiska statistiska systemet är det medlemsstaterna som sköter sammanställningen av statistisk information på nationell nivå. För att sammanställa företagsstatistik på

europaisk nivå krävs att medlemsstaterna tillämpar en harmoniserad metod och att de tillämpar en gemensam modell för utdata. Det är bara kommissionen som kan samordna den harmonisering av statistisk information som behövs i medlemsstaterna och som kan framställa företagsstatistik på europeisk nivå utifrån de uppgifter som medlemsstaterna sammanställt. Europeiska unionen kan därför vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. Den föreslagna åtgärden är därför, enligt kommissionen, helt berättigad. Detta kan bara åstadkommas fullt ut genom en EU-åtgärd.

Dessutom är det, enligt kommissionen, bara på EU-nivå som man bättre kan övervaka globalisering, baserat på kunskap om multinationella företagsgrupper.

Förslaget är, enligt kommissionen, förenligt med proportionalitetsprincipen av följande skäl.

Det kommer att säkerställa den europeiska företagsstatistikens kvalitet, inklusive dess jämförbarhet, relevans och anpassningsbarhet på ett harmoniserat sätt genom att samma principer tillämpas i alla medlemsstater. Det kommer att leda till en ökad kostnadseffektivitet och samtidigt respektera särdragen i medlemsstaternas system.

Genom att begrepp och metoder standardiseras, dubbelarbete undviks och möjligheten att bättre utnyttja en kombination av andra källor än undersökningar används i större utsträckning bör den ekonomiska och administrativa belastningen på uppgiftslämnarna minska. Ramförordningen är till stora delar resultatriktad, vilket innebär att medlemsstaterna är fria att välja sina underlag (uppgiftskällor) så länge de levererar ett resultat (statistik) som överensstämmer med de fastställda definitionerna och kvalitetsstandarderna. Medlemsstaterna uppmuntras att när så är möjligt använda befintliga administrativa källor eller innovativa källor, t.ex. stordata, för att tillgodose behoven av statistik. Nya uppgiftskrav som införts i ramförordningen har testats genom pilotundersökningar för att visa att de är genomförbara.

De nu gällande EU-rättsakterna om företagsstatistik har ändrats ett flertal gånger under de senaste åren. Det har visat att en förordning med en gemensam ram för insamling, bearbetning och spridning av statistiska uppgifter om företag skulle kunna göra förfarandena kostnadseffektivare och mer ändamålsenliga.

I enlighet med proportionalitetsprincipen går därför den föreslagna förordningen, enligt kommissionen, inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen med förordningen.

Enligt regeringen är förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att behandlas i rådets arbetsgrupp för statistik. Beslut kan förväntas under 2018.

4.2 Fackuttryck / termer

- Delegerad befogenhet – Befogenhet som delegeras från lagstiftaren (Europaparlamentet och rådet) till kommissionen, regleras i artikel 290 EUF-fördraget. Delegerad befogenhet kan endast tillämpas om befogenheten härleds från en lagstiftningsakt. Den delegerade befogenheten kan endast tillämpas på akter med allmän räckvidd som inte är lagstiftningsakter och som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av den lagstiftningsakt den är knuten till.
- Delegerad akt – akt antagen av kommissionen med delegerad befogenhet.
- Genomförandebefogenhet – Befogenhet att, i de fall enhetliga villkor för genomförande krävs, mer precist genomföra rättsligt bindande akter genom att anta genomförandeaakter. Kommissionen, eller i vederbörligen motiverade fall rådet, kan tilldelas denna befogenhet enligt artikel 291 EUF-fördraget. I de allra flesta fall tillämpas genomförandebefogenhet genom kommittéförfarande.
- Genomförandeaakt – akt antagen av kommissionen eller rådet med genomförandebefogenhet.
- Kommittéförfarande ("kommittologi") avser att kommissionen måste samråda med särskilda kommittéer när den genomför EU-lagstiftning i enlighet med det uppdrag som lagts fast i respektive rättsakt. Kommittéerna består av experter från EU:s medlemsstater och möjliggör för kommissionen att föra en dialog med förvaltningarna i medlemsstaterna innan den vidtar genomförandeåtgärder samtidigt som systemet garanterar medlemsstaternas kontroll över kommissionens genomförandebefogenhet.
- Refit-programmet – Europeiska programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat som syftar till att förenkla EU-lagstiftningen och minska onödiga regleringskostnader